



Handläggare: Ann Christine Johansson
Telefon: 08-50828827

Till
Miljö och hälsoskyddsnämnden
2011-08-30 p 27

Naturvårdsverkets vägledning om inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier

Remiss från kommunstyrelsen, Rotel VI
Dnr 303-1300/2011

Förslag till beslut

- 1 Tillstyrka förslaget med de synpunkter som anförs i förvaltningens tjänsteutlåtande
- 2 Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
förvaltningschef

Gustaf Landahl
avdelningschef

Sammanfattning

Naturvårdsverket har utarbetat en vägledning för inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier. Nedlagda deponier är enligt rättspraxis förorenade områden men metodiken behöver anpassas till de speciella förhållanden som gäller för deponier. Förvaltningen har granskat förslaget och finner det i huvudsak bra och lämnar endast en del förslag på kompletteringar av vägledningen.

Bakgrund

Naturvårdsverket har utarbetat ett förslag till vägledning för inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier. Naturvårdsverkets förhoppning är att denna vägledning ska främja kommunernas och länsstyrelsernas arbete med inventering, riskbedömning och riskklassning av nedlagda deponier, möjliggöra likvärdiga bedömningar samt underlätta för tillsynsmyndigheterna att fokusera på arbetet med nedlagda deponier. Rapporten utgör ett komplement till den s.k. MIFO-handboken (Naturvårdsverkets rapport 4918, ”Metodik för inventering av förorenade områden”). Inventering och riskklassning av nedlagda deponier ska ge en överblick av problemets omfattning och ett underlag för prioritering av åtgärder men ska även vara ett stöd för samhällsplaneringen. Alla identifierade verksamheter samlas i en gemensam databas, EBH-stöd, som ersatt den tidigare MIFO-databasen.

Syftet med remissen är att berörda aktörer ska kunna komma med synpunkter på omfattning och innehåll utifrån sina erfarenheter. Efter remissen kommer rapporten att kompletteras. På så sätt förbättras och kvalitetssäkras vägledningen.

Naturvårdsverkets förslag till vägledning

Naturvårdsverkets vägledning inleds med ett kort kapitel som beskriver MIFO-modellen. MIFO, metodik för inventering av förorenade områden, har sedan 1999 används för att riskklassa områden som kan vara förorenade. Kapitel 2 handlar om behovet av en anpassad metodik för inventering av nedlagda deponier. Det tredje kapitlet tar upp ansvar, definitioner och gällande bestämmelser. Nedlagda deponier är enligt rättpraxis i första hand att betrakta som förorenade områden. Om krav inte kan ställas på den ursprungliga verksamhetsutövaren, eller på den som förvärvat fastigheten, kan den nedlagda deponin i andra hand vara att anse som miljöfarlig verksamhet och krav kan då riktas mot den nuvarande verksamhetsutövaren, enligt 2 kap miljöbalken. I kapitel 4 beskrivs olika bedömningsgrunder för nedlagda deponier i enlighet med MIFO-metodiken såsom förorenings farlighet, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar samt känslighet och skyddsvärde. Anvisningarna är anpassade till deponier. I kapitel 5 beskrivs den samlade riskbedömningen som ska mynna ut i en riskklassning. I kapitel 5 finns också anvisningar för MIFO-blanketterna. Kapitel 6 ger råd om insamling av underlagsdata och i kapitel 7 beskrivs olika metoder för översiktliga undersökningar (MIFO fas 2), anpassade för deponier. Slutligen finns i vägledningen en litteraturlista med länkar och bilagor med exempel på ifyllda blanketter.



Nedlagda avfallsdeponier i Stockholm

Det finns nio identifierade deponier i Stockholm, samtliga är nedlagda före 16 juli 2001 då deponeringsförordningen trädde i kraft enligt övergångsbestämmelserna. De nio deponierna är Lövstatippen, Johannelundstippen, Granholmstippen, Stora Skuggan (vid Spegeldammen), Hammarbytippen, Högdalstippen, Vårbergstippen, Sköndalstippen samt Skrubbatippen. Endast på Lövsta har hushållsavfall deponerats men flertalet av övriga s.k. schaktmassetippar har tagit emot slagg, reningsverksslam, aska och rivningsavfall i varierande utsträckning.

Förmodat lakvatten från samtliga tippar har vid någon tidpunkt ingått i olika provtagningar både av grundvatten och av ytvatten i tippens närhet. Lövstatippen har ett gällande kontrollprogram med provtagning av ytvatten och grundvatten minst två gånger per år. Hammarbytippen undersöktes 1996 i samband med OS-ansökan och lakvatten från tippen har undersökts 2004-2007 i samband med utbyggnaden av Hammarby Sjöstad. Övriga schaktmassetippar ingick i en översiktlig provtagning 1998. Dessutom har grundvattenprovtagning med provpunkter i närheten av tipparna gjorts två gånger 1997 och 2004. Även i och omkring Skrubbatippen har provtagning av grundvatten genomförts ett flertal gånger. Lakvatten och grundvatten har provtagits vid Sköndalstippen i samband med planer på bebyggelse på tippen.

Ingen formell riskklassning har gjorts av stadens nedlagda tippar. En riskbedömning har dock gjorts dels på grund av kännedomen om vad som lagts i tipparna och dels på grund av resultatet av tidigare provtagningar och man bedömde att behovet av åtgärder var störst för tipparna i Lövsta och Skrubba. En sluttäckning är vanligen mycket kostnadskrävande, Skrubbatippen och Lövstatipparna har sluttäckts till stor del med hjälp av s.k. miljömiljardspengar.

Flertalet nedlagda tippar ingår i dag i rekreationsområden, exempelvis skidbackar och golfbanor, men nu planeras det för bostäder på flera av dem.

Förutom dessa identifierade deponier finns ett antal mindre områden där avfall dumpats, en del av dessa är mer att betrakta som utfyllnader.



Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningens övergripande synpunkt på vägledningen och dess utformning är att förslaget till vägledning är välskrivet och fyller ett behov. Rapporten innehåller mycket konkret information och överskådliga tabeller.

Förvaltningen tillstyrker förslaget med följande förslag på kompletteringar:

Kapitel 2.6 Alternativa åtgärder för efterbehandling och kontroll av äldre tippar: Ur Stockholmsperspektiv kan det vara bra med information om vad man ska tänka på i samband med planer på bebyggelse på nedlagda (schaktmasse-) tippar.

Kapitel 3.4 Ansvar för att åtgärda nedlagda deponier: Avsnittet skulle behöva göras tydligare och mer överskådligt genom exempelvis ett flödesschema för att reda ut olika ansvarsbegrepp. Naturvårdsverket anger i vägledningen att man i första hand ska betrakta deponier som förorenade områden och kraven därför ställs med stöd av 10 kap miljöbalken men att man i andra hand kan ställa krav enligt 2 kap miljöbalken och då riktat mot den nuvarande verksamhetsutövaren. Vem som är den nuvarande verksamhetsutövaren (markägaren?) behöver utvecklas.

Gränsen mellan utfyllnad och deponering behöver utvecklas i enlighet med rättspraxis. Även användningen av avfall för anläggningsändamål kan behöva beskrivas med hänvisning till handboken. I Stockholm har slagg från förbränningsanläggningen i Lövsta lagts ut som material under cykelvägar och idrottsplatser och påträffas nu i samband med en förändrad markanvändning.

Kapitel 4.1 Föroreningars farlighet: När det gäller gamla deponier som aldrig prövats, vore det bra med en definition av deponi för farligt avfall, deponi för icke-farligt avfall samt deponi för inert avfall, dvs avfall som inte genomgår några väsentliga förändringar över tid. I Stockholm finns flera schaktmasse-tippar som förutom jordmassor även tagit emot slam, slagg och aska samt byggavfall.

Kapitel 4.3.2 Spridning i mark och grundvatten: Avsnittet om in- och utströmningsområden kan behöva tydliggöras, förslagsvis med en figur som visar vad som menas med in- resp. utströmningsområde.

Slut



Bilaga 1 Sammanfattningen av Naturvårdsverkets förslag till vägledning